

Brøset barnehage

Vår saksbehandler
Thea Berg Lauvsnes

Vår ref.
17/21015/ A19
oppgis ved alle henv.

Deres ref.

Dato
03.10.2017

Brøset barnehage - tilsyn etter forskrift om miljørettet helsevern i barnehager og skoler m.v. - varsel om pålegg

Miljøenheten gjennomførte 25. august 2017 tilsynsmøte ved Brøset barnehage. Bakgrunnen for tilsynet var en henvendelse til kommunaldirektør for oppvekst i juni 2017 fra et foreldrepar som var bekymret for barnas sikkerhet og psykososiale forhold i barnehagen. Formålet med tilsynet var å vurdere hvordan barnehagen jobber systematisk og forebyggende for å ivareta barnas sikkerhet og fremme et godt psykososialt miljø (jf. forskrift om miljørettet helsevern i barnehager og skoler m.v. av 01.12.1995).

1. Sammendrag

Vår vurdering etter tilsynet er at Brøset barnehage har rutiner som skal sikre at det ikke skjer uønskede hendelser i forbindelse med turer og aktiviteter som gjennomføres i barnehagen. Barnehagen har imidlertid ikke skriftliggjort risikovurderinger, og rutine for sikkerhet på tur må revideres og detaljeres. Ledelsen i barnehagen virker å ha god oversikt over det psykososiale miljøet, og hvordan personalet jobber med dette i praksis. Barnehagens rutiner for blant annet avdekking og håndtering av krenkende adferd er ikke tilstrekkelig dokumentert.

Tilsynet avdekket to avvik.

Avvik 1: Barnehagens rutiner for sikkerhet på tur er ikke tilfredsstillende.

Avvik 2: Barnehagen har ikke skriftliggjort sentrale rutiner som skal fremme et godt psykososialt miljø.

Vi vurderer at de påpekte avvikene ved barnehagen ikke er i samsvar med regelverket.

Frist for retting av avvik:

Vi ber om skriftlig bekreftelse **innen 1. desember 2017** på at avvikene er rettet.

Postadresse:
TRONDHEIM KOMMUNE
Miljøenheten
Postboks 2300 Torgarden
7004 TRONDHEIM

Besøksadresse:
Erling Skakkes gate 14

Telefon:
+47 72542550

Telefaks:
+47 72542551

Organisasjonsnummer:
NO 942 110 464

E-postadresse: miljøenheten.postmottak@trondheim.kommune.no
Internettadresse: www.trondheim.kommune.no

2. Beskrivelse av Brøset barnehage

Brøset barnehage er en kommunal basebarnehage med fire baser. Barnehagen hadde ved tilsynet 56 store og 53 små barn.

3. Reviderte områder og funn

Tilsynet var et hendelsesbasert tilsyn etter bekymringsmelding fra et foreldrepar. Tilsynet hadde hovedvekt på risikovurderinger og rutiner for å ivareta barns sikkerhet (jf §§ 7 og 14), samt barnehagens rutiner for å fremme et godt psykososialt miljø (§ 12).

Dokumentasjon fremlagt i fm tilsynet:

- Bekymringsmelding fra foreldrepar sendt på e-post 13. juni 2017
- Referat fra møte med forelder fra 22. juni 2017
- Kopi av avviksregistrering datert 15. juni 2017
- Redegjørelse fra Brøset barnehage pr. 26. juni 2017
- Diverse rutiner i Kvaliteket

Deltakere ved tilsynet:

Lise Garvik, styrer Brøset barnehage
Anne Saksvik Buhaug, avdelingsleder Brøset barnehage
Elin Grønvold Aunet, rådgiver Miljøenheten
Thea Berg Lauvsnes, rådgiver Miljøenheten
Siv Akre, rådgiver Fagenhet for oppvekst og utdanning (observatør)

3.1 Sikkerhet på tur

Avvik 1: Barnehagens rutine for sikkerhet på tur er ikke tilfredsstillende.

Barnehagen må ta en grundig risikovurdering av tursituasjonen og skriftliggjøre denne. På bakgrunn av risikovurderingen må rutinen som skal ivareta sikkerhet på tur revideres og detaljeres.

Avviket er hjemlet i forskrift om miljørettet helsevern i barnehager og skoler m.v. §§ 4 Ansvar. Internkontroll og § 14 Sikkerhet og helsemessig beredskap.

Observasjon:

Bekymringsmeldingen fra foreldre omhandlet blant annet at barnet deres hadde forsvunnet fra resten av barnegruppa i forbindelse med avreise da barnehagen var på et skolebesøk. Ti barn og to voksne skulle ta bussen tilbake til barnehagen. Barnehagen beskriver at barna ble rutinemessig telt før de forlot skolegården, og at de da var fulltallig. Gruppa gikk med en voksen foran og en voksen bak. Før gruppa forlot skolens område ble den bakerste voksne opptatt med et barn som ikke ville være med. Barnehagen antar at det var i dette øyeblikket at barnet kom bort fra gruppa før de begynte å bevege seg ut av skolens område. På bussholdeplassen fem minutter senere ble barna telt på nytt, hvorpå personalet oppdaget at et barn var borte. En av de voksne løp tilbake til skolen, hvor det savnede barnet hadde tatt kontakt med skoleansatte. Barnets opplevelse av situasjonen er ifølge foreldrene at barnet ikke fikk beskjed om at de skulle dra, og at hun begynte å lete etter barnehagegruppa på skoleområdet. Da barnet ikke fant resten av gruppa, kom det i kontakt med ansatt på skolen, som kontaktet ledelsen i Brøset barnehage. Barnehagens ledelse erkjenner at det var en oppmerksomhetssvikt som førte til at barnet ble borte, og at intensivering av tellerutinen og

ansvarsfordeling blant de voksne som er med på tur vil redusere sannsynligheten for at barn forsvinner.

Ved tilsynsbesøket kunne ledelsen vise fram rutiner for sikkerhet på tur og andre sikkerhetsrutiner i Kvaliteket. Det ble beskrevet hvordan barnehagen vurderer sikkerheten, men kom samtidig fram at risikovurderingene ikke er skriftliggjort.

Vurdering:

Samtalen ved tilsynet gav inntrykk av at ledelsen og personalet er opptatt av barnas sikkerhet og tenker risiko i forkant av aktiviteter/utflukter. Disse vurderingene er imidlertid ikke dokumentert, og barnehagen kan ikke vise at risikovurderinger av ulike områder og aktiviteter er lagt til grunn for de etablerte skriftlige rutinene i barnehagen. I hovedsak opplever vi at barnehagen har gode rutiner og praksis som forebygger ulykker og andre uønskede hendelser. Samtidig viser skoleepisoden at rutinen for sikkerhet på tur må revideres.

Om risikovurderinger

Kunnskap om risiko gir barnehagen et bedre grunnlag for å gjennomføre tiltak som reduserer risikoen eller fjerner farene. Barnehagens internkontrollsystem skal beskrive systematiske tiltak som sikrer at forskriften overholdes. Dette innebærer også en risikovurdering av forhold som har betydning for barnas helse og miljø. En risikovurdering innebærer å:

1. Identifisere aktiviteter som kan innebære risiko for barnas sikkerhet og helse.
2. Identifisere hva slags farer (uønskede hendelser) som er forbundet med de ulike aktivitetene og årsaken til disse (en fare kan ha flere årsaker).
3. Vurdere sannsynligheten for at farene inntreffer ved de ulike aktivitetene.
4. Vurdere konsekvensen (alvorligheten) ved faren.
5. Beskrive hvilke rutiner som er etablert, eller må etableres, for å redusere sannsynligheten for at faren inntreffer og rutiner som beskriver hvordan konsekvensen av faren kan reduseres.

Alle forhold som har betydning for barnas helse og miljø skal i følge veileder til forskriften risikovurderes. Vi har ved dette tilsynet begrenset oss til barnas sikkerhet. Det innebærer en forventning om at det er gjennomført en kartlegging, vurdering av risiko og beskrivelse av tiltak for å eliminere eller redusere risikoen for ulykker til et akseptabelt nivå. Det er mange måter å gjennomføre risikovurderinger på. Miljøenheten anbefaler en systematisk tilnærming:

- Dere må ha kjennskap til de ulike aktivitetene som utøves ved barnehagen. Ta gjerne utgangspunkt i dagsrytmen og årshjulet til barnehagen og kartlegg alle aktivitetene. Dette kan være utelek, innelek, hente/bringe situasjoner, turer, matlaging, med mer.
- Videre må det beskrives hva slags farer (uønskede hendelser) som er forbundet med de ulike aktivitetene og hva som forårsaker disse. Eksempelvis kan en fare ved utelek være fall fra stor høyde. Årsaken til at denne faren inntreffer kan være flere, for eksempel som følge av fall fra høye innretninger man kan klatre på (lekeapparat) eller som følge av klatring i trær.
- Når farene er listet opp og årsaken er beskrevet, er neste steg å vurdere risiko. Hvor sannsynlig er det at denne uønskede hendelsen inntreffer hos oss og hvor alvorlig er konsekvensene? På dette punktet kan det også være nødvendig å se litt på avvikshistorikken til barnehagen samt erfaringer gjort av andre barnehager.

- Når man har identifisert de farene med størst risiko, er det viktig å iverksette tiltak for å redusere risikoen. Dette kan være tiltak som at en risikovurdering må utføres i forkant for hver aktivitet som er identifisert med høy risiko, utarbeiding av nye instruksjoner og sjekklister, revidering av eksisterende rutiner, plan for opplæring, fysisk sikring etc. Disse tiltakene må beskrives, gjerne i en handlingsplan, med tildeling av ansvarlig ansatt for gjennomføring og tidsfrist.

Miljøenheten påpeker at det ikke er meningen dere skal risikovurdere enhver hendelse på ethvert sted, men holde fokuset på de relevante farene som kan oppstå i den daglige driften. Har man gjort et systematisk og godt arbeid med risikovurderingen, vil den også kunne overføres til en rekke andre aktiviteter som ikke direkte er blitt risikovurdert. Risikovurderingen må oppdateres hver gang forutsetningene som lå til grunn for vurderingene er endret.

3.2 Psykososiale forhold

Avvik 2: Barnehagen har ikke skriftliggjort sentrale rutiner som skal sikre et godt psykososialt miljø

Barnehagen må detaljere og skriftliggjøre rutiner som beskriver metoder og rutiner for avdekking av krenkende adferd og oppfølging av eventuelle hendelser, og rutiner for samarbeid mellom barnehagen og foresatte om det forebyggende og holdningsskapende arbeidet.

Avviket er hjemlet i forskrift om miljørettet helsevern i barnehager og skoler m.v. §§ 4 Ansvar. Internkontroll og 12 Psykososiale forhold.

Observasjon:

Bekymringsmeldingen fra foreldreparet beskriver at barnet deres (N.N) har vært utsatt for aggressiv og krenkende atferd fra andre barn. I barnehagens skriftlige redegjørelse og på tilsynsbesøket bekrefter barnehagen at enkeltbarn har utøvd aggressiv og truende atferd, samt at det periodevis har vært biteproblematikk i denne gruppa. Ledelsen orienterte om hvordan det har vært sosiale utfordringer i flere av barnegruppene. Barnehagen har ikke observert alle hendelsene (biting på rygg, tannskade) beskrevet av foreldrene, men anerkjenner at det er sannsynlig at det har skjedd i barnehagen.

For å styrke kompetansen har personalet gjennomgått mye kursing de siste årene. Barnehagen beskrev hvordan det er jobbet svært aktivt med tiltak både for å ivareta enkeltbarns behov og fremme et godt sosialt miljø i gruppa. Foreldrene til N.N uttrykker i bekymringsmeldingen at de ikke har fått tilstrekkelig informasjon om hvilke tiltak som er gjort. Generelt informeres foreldrene gjennom månedsplaner og foreldremøter, i tillegg til den daglige kommunikasjonen. I disse konkrete tilfellene mener barnehagen at de har gitt så mye informasjon de kan uten å bryte taushetsplikten.

Vurdering:

Det er etter tilsynet tydelig at det har vært en del utfordringer rundt det psykososiale miljøet i enkelte grupper i barnehagen. Vi oppfatter at barnehagen tar det svært alvorlig, har satt inn en rekke tiltak og fortsatt jobber aktivt med problematikken. Forskriften sier at *virksomheten skal fremme trivsel og gode psykososiale forhold.*

Tilsynsbesøket avdekket at barnehagen har dokumentasjon på de overordnede planene og metodikken som benyttes i dette arbeidet. Samtidig mangler skriftliggjøring av de mer konkrete rutinene som skal avdekke og håndtere krenkende atferd, samt samarbeid med foresatte om det forebyggende arbeidet i barnehagen. I ettertid mener barnehagen selv at det er enkelte tiltak som kunne vært satt inn tidligere, og at praksisen derfor bør presiseres.

Vi vurderer at Brøset barnehage i praksis både har et forebyggende arbeid og mange tiltak for å håndtere utfordringer. Disse rutinene er i mindre grad skriftliggjort, noe som er et tydelig krav presisert i veileder til forskriften (Miljø og helse i barnehagen). Ledelsen i barnehagen framstår som tett på og med god oversikt. Manglende skriftliggjøring av slike rutiner gjør det allikevel vanskelig å drive god internkontroll på at rutiner er godt kjent og etterlevs, og at det er en felles forståelse av hvordan praksisen skal utøves. Barnehagen må derfor skriftliggjøre de nevnte rutinene og evt. andre rutiner ledelsen mener er nødvendig for å sikre et best mulig arbeid for å fremme trivsel og et godt sosialt miljø for alle barna i barnehagen.

4. Regelverk

- Lov av 2011-06-24 nr.29 om folkehelsearbeid (folkehelseloven)
- Forskrift av 1. desember 1995 om miljørettet helsevern i barnehager og skoler m.v. med veileder, "Miljø og helse i barnehagen", Helsedirektoratet april 2014.

Avvik defineres som mangel på oppfyllelse av krav gitt i eller i medhold av lov eller forskrift. *Merknad* er forhold som ikke nødvendigvis er i strid med krav fastsatt i eller i medhold av lov eller forskrift, men der tilsynsmyndigheten mener det er mulighet for forbedringspotensial.

Rapporten omhandler eventuelle avvik og merknader som er avdekket under tilsynet. Det er ingen fullstendig tilstandsvurdering av virksomhetens arbeid innenfor forskrift om miljørettet helsevern i barnehager og skoler m.v.

Forhåndsvarsel om pålegg

Dersom vi ikke har mottatt bekreftelsen innen fristen, kan miljøsjefen gi barnehagen pålegg om retting for å sikre at avvikene rettes. Denne tilsynsrapporten er et varsel om at pålegg kan bli gitt. (jf Lov om behandlingsmåten i forvaltningssaker § 16 om forhåndsvarsling og Lov om folkehelsearbeid § 14 om retting). Dersom dere har kommentarer til innholdet i rapporten ber vi om melding om dette innen tre uker.

Med hilsen
TRONDHEIM KOMMUNE

Marianne Langedal
miljøsjef

Thea Berg Lauvsnes
rådgiver

Elektronisk dokumentert godkjenning uten underskrift

Kopi:
Postmottak Fagenhet for oppvekst og utdanning
Postmottak Kommunaldirektør oppvekst og utdanning